

Да 60-годдзя партызанскага руху
і патрыятычнага подполля

Медыкі 1-й Віцебскай

Хаця медыкаў у атрадзе, а затым у брыгадзе было не так ужо многа, Міхаіл Фёдаравіч Бірулін заўсёды ўспамінаў іх з вялікай цэльнасцю.

Медслужбу атрада, а потым брыгады ўзначальваў былы фельчар Бараўлянскай (Мазалаўскай) бальніцы камсамалец Іван Мядзведзеў. Праз падпольную арганізацыю віцебскіх медыкаў, якой кіраваў Міхаіл Лявонцэвіч Мурашка, праз падпольную групу сяцёр Зінаіды, Таісіі і Сафіі Гваздзёвых, праз накіраванага Мурашкам у якасці загадчыка Бараўлянскай бальніцы трапіўшага ў акружэнне ваенурача Уладзіміра Міхеевіча Велічэнку ён дастаўляў у брыгаду лекавыя і перавязачныя сродкі. Мядзведзеў удзельнічаў у шэрагу баёў, дзе праявіў смеласць, адвагу і высокія прафесійныя веды. Іван Мядзведзеў загінуў у змяну карную экспедыцыю 1943 года.

У справядачы сакратава Віцебскага падпольнага райкома ЛКСМБ Е. А. Крыцкай Віцебскаму падпольнаму абкому ЛКСМБ так было сказана аб медыцынскіх брыгадах Валянціне Дзмітрыеўне Курыленка: "Кожны баец-партызан адчуваў яе цёплы клопат. Калі паранены, ён ведае, што яго не кінуць на полі бою, што ён будзе неадкладна перавязаны і сагрэты ласкавым клопатам сястры Валі". Гэту характарыстыку па праву можна аднесці да ўсіх медыкаў-партызан.

У брыгадзе служыла і Ефрасінья Фёдараўна Курыленка, якая да ваіны скончыла Віцебскую школу медсясцёр. Не адзін дзесятак параненых і хворых у літаральным сэнсе слова быў ёю выратаваны і вернуты ў строй. Яна выхадзіла цяжка параненага ў живот партызана Баброва, дапамагла ўстаць на ногі Фене Юпатавай, гатавала хвойныя настоі для прафілактыкі цынгі, збірала лекавыя травы, аказвала дапамогу ў баях і працавала ў партызанскім шпіталі, што быў разгорнуты на торфзаводзе "XX год Кастрычніка". А калі абстаноўка патрабавала, Е. Курыленка набыла і другую спецыяльнасць – у 1942 годзе яна была накіравана ў Маскву на дыверсійныя курсы. Перад заканчэннем вучобы курсантаў прынялі П. К. Панамарэнка, М. В. Зімянін, Ф. А. Сургану і іншыя беларускія кіраўнікі. З іх наказаў яна і накіравалася зноў у сваю брыгаду. Але к таму часу "Віцебскія вароты" ўжо не існавалі. Толькі з трэцяй спробы, у ноч на 8 лістапада ўдалося знайсці пралаз і перайсці лінію фронту. І зноў пачаліся партызанскія дні і ночы... У пасляваенныя гады Е. Курыленка доўга працавала ў Віцебскім райздраве, унесла свой уклад у аднаўленне раённай аховы здароўя.

Камсамалец-фельчар Мікалай Казлоў (да таго таксама працаваў у Бараўлянскай бальніцы) з гонарам выконваў

свой патрыятычны і медыцынскі абавязак, загінуў у летнюю карную экспедыцыю 1943 года.

«Неафіцыйнай» партызанкай брыгады, якая забяспечвала сувязі з падполлем, распаўсюджвала патрыятычную літаратуру, праводзіла разведку, была навучэнка 2 курса Віцебскага медтэхнікума Ніна Федасееўна Буйнічэнка. У музеі Шмырова захоўваюцца яе дацяжэнні, выданыя ёй партызанская характарыстыка.

У брыгадзе таксама служылі медыкі Аляксандра Іванаўна Жураўская, Раіса Сямёнаўна Тумановіч.

З імёнамі медыкаў звязаны і такі эпізод. Для барацьбы з партызанамі фашыстамі быў створаны з савецкіх ваенна-палонных 825-ы батальён "волжска-татарскіх легіёнаў". Дзейнічаўша ў батальёне падпольная арганізацыя прыняла рашэнне аб пераходзе фарміравання на бок партызан. У ноч з 22 на 23 лютага 1943 года 930 чалавек са зброяй і боепрыпасамі, знішчыўшы свой гітлераўскі камандны састаў, перайшлі ў распалажэнне 1-й Віцебскай і 1-й Беларускай брыгад. Сярод асноўных ініцыятараў і арганізатараў гэтай акцыі былі ўрач Жаўкаў і фельчар Таджыеў. На вялікі жаль, знайшоўся здраднік, які выдаў іх фашыстам, і яны былі забіты.

Б. ГІНЗБУРГ.